

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 จำเป็นจะต้องมีการกระจายอำนาจทางการคลังควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้รัฐบาลท้องถิ่นมีรายได้ที่จะนำไปพัฒนาความเจริญในท้องถิ่นของตน ลำพังการกระจายอำนาจทางการปกครองเพียงอย่างเดียว โดยปราศจากการกระจายอำนาจทางการคลังที่เพียงพอ ย่อมเป็นอุปสรรคของท้องถิ่นในการพัฒนา และย่อมมิใช่การกระจายอำนาจที่แท้จริงอีกด้วย และแม้ว่าในปัจจุบันนี้ การกระจายอำนาจถือว่าเป็นยุคทองของท้องถิ่น แต่ข้อจำกัดที่สำคัญของท้องถิ่นยังคงเป็นอำนาจทางการคลัง ส่วนใหญ่อำนาจทางการคลังยังอยู่ที่รัฐบาลกลาง ทำให้ท้องถิ่นมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งปัจจุบันนี้รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลาง และไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอน รวมถึงการต้องอยู่ในการควบคุมของรัฐบาลกลาง หรือภูมิภาคอีกด้วย อย่างไรก็ตามการคลังท้องถิ่นก็แตกต่างหากจากรัฐบาล เพราะท้องถิ่นมีการจัดเก็บรายได้เองภายใต้กฎหมาย และระเบียบเฉพาะของท้องถิ่นเอง มีการใช้จ่ายโดยระเบียบข้อบังคับที่ควบคุมเฉพาะท้องถิ่น เพียงแต่การตรวจสอบของการคลังเท่านั้นที่ใช้มาตรฐานการตรวจสอบเดียวกันกับรัฐบาลกลาง

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่สุดซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามกฎหมาย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่นและเป็นกลไกที่สำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎี และในทางปฏิบัติ ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่าง ๆ ในชนบท จึงน่าจะรู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมในชุมชน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2536 : 279) และเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน จัดการทรัพยากรและพัฒนา

ท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีอิสระและคล่องตัวมากขึ้น (สำนักประเมินผล สำนักงบประมาณ. 2547 : 1)

ส่วนการคลัง เป็นหนึ่งหน่วยงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความสำคัญไม่น้อยในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถ้าด้านการเงินการคลังมีความเข้มแข็งก็จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการบริหารงานในส่วนการคลังก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการคลังของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และภายนอกองค์กร หรือการตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานด้านการคลัง จากกรณีพบการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นจำนวนมากทั้งด้านการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การจัดเก็บรายได้ การพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำบัญชี การจัดทำงบประมาณ การรายงานการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ การวางแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนงาน ทำให้พนักงานส่วนตำบลผู้ปฏิบัติงานได้รับผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่จริงจังและไม่จริงจัง จนทำให้ต้องถูกลงโทษไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการทางด้านวินัย ความผิดทางปกครอง ความผิดทางแพ่ง และความผิดทางอาญา (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. 2551)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าปัญหาการบริหารงานส่วนการคลังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการที่จะทำให้การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ให้เป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการประมวลปัญหา และค้นหาหนทางที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุง ประกอบกับ ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดส่วนการคลัง จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานส่วนการคลัง เพื่อนำผลการวิจัยไปนำเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารงานของส่วนการคลัง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนการคลัง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของหัวหน้าส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อปัญหาการบริหารงานส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการศึกษา

1. ปัญหาการบริหารงานส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนการคลังอยู่ในระดับมาก

2. หัวหน้าส่วนการคลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อายุ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีกระบวนการบริหารตามแนวคิดของ กุลิก และเฮอส์ลิก (Gulick and Urwick ; อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา. 2541 : 39-43) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาซึ่งกระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการ ที่นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า POSDCORB ซึ่งประกอบด้วย

1.1 P = Planning	หมายถึง การวางแผน
1.2 O = Organizing	หมายถึง การจัดองค์กร
1.3 S = Staffing	หมายถึง การบรรจุ
1.4 D = Directing	หมายถึง การสั่งการ
1.5 Co = Co-ordinating	หมายถึง การประสานงาน
1.6 R = Reporting	หมายถึง การรายงาน
1.7 B = Budgeting	หมายถึง การงบประมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ หัวหน้าส่วนการคลัง หรือผู้ปฏิบัติงานด้านการคลังในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม จำนวน 87 คน (ที่มา : สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2553) และทำการสุ่มหากลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากหัวหน้าส่วนการคลังสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม จำนวน 72 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (สมเกียรติ เกียรติเจริญ. 2552 : 55)

3. ด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม จำนวน 89 แห่ง

4. ด้านระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือภาคเรียนที่ 4 / 2553

5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องคือ

5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ คุณลักษณะของหัวหน้าส่วนการคลัง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม จำแนกเป็น

5.1.1 เพศ

5.1.2 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

5.1.3 อายุ

5.1.4 ระดับการศึกษา

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ปัญหาการบริหารด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนการคลัง

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

1. เพศ
2. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
3. อายุ
4. ระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ปัญหาการบริหารงานส่วนการคลัง
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน
จังหวัดนครพนม

1. การวางแผน
2. การจัดองค์กร
3. การบรรจุ
4. การสั่งการ
5. การประสานงาน
6. การรายงาน
7. การงบประมาณ

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม ตาม พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 ในจังหวัดนครพนม จำนวน 87 แห่ง
2. หัวหน้าส่วนการคลัง หมายถึง พนักงานส่วนตำบลผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม จำนวน 87 แห่ง
3. การบริหารงานส่วนการคลัง หมายถึง การบริหารงานของส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การบรรจุ การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ
4. การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการบริหารงานของส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การวางแผนมีความชัดเจน ต่อเนื่อง เป็นระบบ และแผนมาจากปัญหาการปฏิบัติงาน
5. การจัดองค์กร หมายถึง การจัดโครงสร้างงานของแต่ละฝ่ายให้มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน การจัดโครงสร้างองค์การให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน การแบ่งสาย

บังคับบัญชาเหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ และการจัดองค์การมีความยืดหยุ่นในการบริหารงานของส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม

6. การบรรจุ หมายถึง การจัดสรรจำนวนบุคลากรเป็นไปตามโครงสร้างองค์การและปริมาณงานในแต่ละฝ่าย การมอบหมายงานให้แก่บุคลากร โดยใช้หลักคุณธรรม การแต่งตั้งบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สุจริตและเที่ยงธรรม การนำหลักการบริหารงานบุคคลมาใช้ในการบริหารงานอย่างเหมาะสม

7. การสั่งการ หมายถึง การนิเทศงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง การควบคุมการบริหารของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร การควบคุมการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ให้การบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส การอำนวยความสะดวกการบริหารงานของเจ้าหน้าที่

8. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานกับผู้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ การประสานงานกับหน่วยงานอื่นอย่างสม่ำเสมอ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อประสานงาน การรับผู้ข่าวสารใหม่ ๆ อย่างชัดเจน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

9. การรายงาน หมายถึง การรายงานการบริหารงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ การประเมินผลการบริหารงานเป็นประจำทุกปีอย่างสม่ำเสมอ การรายงานผลการบริหารงานประจำปีต่อผู้บริหาร การนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน

10. การงบประมาณ หมายถึง การบริหารงบประมาณเน้นหลักความคุ้มค่าในการบริหารงบประมาณ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การจัดทำแผนงาน / โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการ การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน / โครงการที่วางแผนไว้

ประโยชน์การศึกษา

ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษา สามารถนำเสนอเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครพนม